

TERETNICA I JEDNOOBRAZNI TRGOVAČKI ZAKONIK SAD IZ 1962. g.

1. JEDNOOBRAZNI TRGOVAČKI ZAKONIK SAD KAO POKUŠAJ IZJEDNAČENJA TRGOVAČKOG PRAVA SAD

Reguliranju trgovine i trgovačkih odnosa pridavao se poseban značaj još u vrijeme formuliranja i donošenja Ustava SAD (srpanj, 1788). U dijelu (Article) I, članu (Section) 8, točki 3 je određena nadležnost savezne države u pogledu reguliranja trgovine (Regulation of Commerce). Između ostalog, Kongres je ovlašten regulirati trgovinu sa stranim zemljama, između pojedinih (saveznih) država (jedinica) i s indijanskim plemenima.¹ S tim u vezi se, već u samim počecima postojanja SAD-a, javila tendencija za unificiranjem trgovačkog prava na cijelom području SAD-a. Common law, onakav kakav se prihvatio u SAD-u iz Engleske, pa i s vlastitom (američkom) nadgradnjom postignutom u njegovoj primjeni u američkim razmjerima, ne samo da nije odgovarao novonastalim potrebama, već je i ugrožavao jedinstvo prometa u SAD-u. Osim toga nije bilo uvijek jasno koji se common law ima primjeniti.²

Unatoč ustavnog ovlaštenja da donosi propise iz područja trgovine, odnosno propise iz trgovačkog prava, sve u cilju izjednačavanja i olakšanja i modernizacije trgovine i trgovačkog prava, Kongres SAD-a to nije učinio sve do današnjih dana. Ma kako bili veliki i značajni interesi za jedinstvenim (uniformnim) reguliranjem određenih pitanja, sada, a naročito ranije, prisutni su brojni i raznovrsni otpori saveznoj legislativi, pa makar i u ostvarenju ustavnih ovlaštenja. Izjednačenju trgovačkog prava se pristupilo posrednim putem - izradom i predlaganjem nacрта zakona zakonodavnim tijelima saveznih država, a na osnovi prethodno brižljivo provedenih znanstvenih i stručnih rasprava i putem "restatementa" - kodifikacionih instrumenata (studija) izradjenih prvenstveno na temeljima judikature.

U izjednačenju trgovačkog prava SAD-a značajno mjesto i uloga pripadaju Zemaljskoj konferenciji punomoćnika za zakone jedinica³ i Američkom institutu za pravo⁴. Iako su odredbe o teretnici sadržane u Jednoobraznom trgovačkom zakoniku iz 1962. g. u ovaj Zakonik nije uključeno i pomorsko pravo. Razlog ovome se nalazi u činjenici što je Jednoobrazni trgovački zakonik model zakonik predložen na usvajanje svim zakonodavnim tijelima saveznih država (jedinica) kao zakonika odnosnih jedinica, dok je pomorsko pravo prvenstveno u nadležnosti Saveza, tj. federacije. U tom pravcu je i donijet određeni broj federalnih zakona iz područja pomorskog prava. Najvećim dijelom pomorsko pravo je precedentno pravo, koje stvaraju federalni sudovi.

Rad na izradi projekta Jednoobraznog trgovačkog zakonika SAD-a je započet koordiniranim naporima navedenih tijela (Zemaljske konferencije punomoćnika za zakone jedinica i Američkog instituta za pravo) pred kraj II svjetskog rata (1945. god). Prvi potpun nacrt završen je već 1949. g. Drugi, revidirani, tekst sastavljen je 1952. g., dok je konačni revidirani tekst utvrđen 1958. g. i proglašen zvaničnim tekstom 1962. g., te se kao takav i citira.

Zanimljivo je naglasiti kako niti ovaj tekst nije usvojen u Kongresu SAD-a kao savezni (federalni) zakon, iako je za to postojalo ustavno ovlaštenje, već se isti tretira kao "restatement" sličan brojnim drugim "restatementima" Američkog pravnog instituta. Na osnovi predloženog nacrta, već od 1958. g. je uslijedilo prihvaćanje Jednoobraznog trgovačkog zakonika SAD-a (UCC) u pojedinim saveznom jedinicama, ali kao posebnog zakonika svake jedinice. Za prihvaćanje zakonika u brojnim jedinicama (državama) odlučan je bio stav i razmišljanja u saveznoj državi New York, kao ekonomski i privredno najsnažnijoj jedinici u USA i centru trgovačkog života.⁵

2. SADRŽAJ UCC

Sadržajno UCC obuhvaća raznovrsnu materiju, odredbe o kupoprodaji (dio II, čl. 2-101. do 2-725), o trgovačkim papirima (dio III, čl. 3-101. do 3-805), o bankovnim depozitima i napla-

tama (dio IV, čl. 4-101. do 4-504), o akreditivima (dio V, čl. 5-101. do 5-117), o prodaji "na djuturu" (bulk transfers) (dio VI, čl. 6-101. do 6-111), o skladišnim priznanicama, teretnicama i ostalim stvarnopravnim vrijednosnim papirima (dio VII, čl. 7-101. do 7-603), o investicionim papirima s pravom učešća (dio VIII, čl. 8-101. do 8-406) i o posebno zaštićenim poslovima o prijenosu potraživanja koja nastaju knjigovodstvenim transakcijama i o prijenosu prava iz građanskopravnih ugovora i isprava o pokretnoj imovini (dio IX, čl. 9-101. do 9-507). Konačno u dijelu X (čl. 10-101, do 10-104) su sadržane završne odredbe o datumu stupanja na snagu i o prestanku važenja drugih zakona. Za potrebe izlaganja i razmatranja materije naznačene u naslovu (temi) svakako je najznačajniji dio VII.

3. SAD I KONVENCIJA O TERETNICI IZ 1924. G.

Konvenciju o teretnici iz 1924. g. SAD su potpisale 23. VI 1925. g., dok je Senat SAD-a svojim dvjema odlukama, odnosno rezolucijama iz 1935. i 1937. g. preporučio i odobrio ratifikaciju navedene Konvencije s Protokolom o potpisivanju i to uz dva uvjeta. Isti uvjeti čine sastavne dijelove ratifikacije, a odnose se na visinu odgovornosti za gubitke ili oštećenja na robi i na reguliranje pitanja o sukobu Konvencije i Zakona o prijevozu robe morem od 16. IV 1936. g. Suglasno preporuci i stavljenim uvjetima Predsjednika SAD-a Franklin D. Roosevelt je ratificirao Konvenciju i Protokol o njezinom potpisivanju.

Konvencija, kao i Protokol o izmjeni Konvencije o teretnici iz 1968. g., na prvom mjestu regulira odgovornost brodara iz pomorsko-vozaškog ugovora, odnosno za prijevoz i čuvanje tereta i to kod onih prijevoza za koje je izdana teretnica ili slična isprava, dok se manje ili neznatno odnosi na teretnicu kao negocijabilni papir. Iako se Konvencija o teretnici ograničava samo na reguliranje onih prijevoza za koje je izdana teretnica, u internom zakonodavstvu SAD-a primjena rješenja iz ove Konvencije je proširena na sve prijevoze, tj. bez obzira da li je ili nije izdana teretnica.⁶

4. UCC I TERETNICA

4.1. *Definicija teretnice:* Definicija teretnice je sadržana već u uvodnom dijelu Zakonika (dio I, glava 2, Opće definicije i načela tumačenja - General definitions and Principles of interpretation). U čl. 1-201, t. 6 teretnica (bill of lading) definira se kao "isprava kojom se potvrđuje da je roba primljena na prijevoz. Teretnicu izdaje osoba koja se bavi poslovima prijevoza ili otpreme robe."

Slično kao i konvencija o teretnici i UCC ne određuje po bliže potreštine (sastojke) teretnice.⁷ Medjutim, u pogledu ovoga, treba naglasiti da će se UCC u dijelu o obvezama nametnutima izdavatelju (teretnice) primijeniti bez obzira na to što dokument (teretnica) ne odgovara zahtjevima iz dijela VII ili ma kojeg drugog zakona ili uredbe za izdavanje, formu i sadržaj, odnosno dokumenta.⁸ U praksi ne dolazi do nesklada u formi i sadržaju teretnica i to kako u unutrašnjem prometu u SAD-u, tako i u međunarodnom prometu, ovo posebno s obzirom na standardizaciju izvršenu *via facti*, a u cilju olakšanja prometanja (cirkulacije) ovog vrijednosnog papira. Čak i u zemljama s kojima zakonodavci propisuju sadržaj i formu teretnice (obvezatan sadržaj), kao npr. u Jugoslaviji⁹, teretnica se ne smatra nevaljanom i ako joj nedostaje koji od elemenata naznačen u zakonu.

Materija o tereticama u pojedinim saveznm državama SAD-a prije usvajanja zakona donešenih prema model zakonu - Jednoobraznom trgovačkom zakoniku bila je regulirana po istom načinu donošenja zakona jedinica za koje je inače bila predvidjena savezna legislativa - Jednoobraznim zakonima o tereticama iz 1909. g. Zakon je bio usvojen u 31 saveznoj državi (jedinici). Paralelno sa Zakonom o vrijednosnim papirima iz 1896. g. Usvajanjem Jednoobraznog trgovačkog zakonika izričito je stavljen izvan snage Jednoobrazni zakon o tereticama, razumljivo, tamo gdje je bio donešen.¹⁰

4.2. *Prenosive i neprenosive teretnice:* Teretnica, kao i vrijednosni papiri općenito, može glasiti na ime, po naredbi i na donosioca.

Teretnica je prenosiva (negotiable):

- ukoliko se, u smislu njezinih odredaba, roba ima predati donosiocu ili po naredbi označene osobe.

Svaki drugi dokument (teretnica) je neprenosiv (non-negotiable). Teretnica u kojoj stoji da je roba namijenjana određenoj osobi ne postaje prenosiva i kad sadrži klauzulu da se roba može predati samo uz pismeni nalog, koji je izdala i potpisala ista ili druga ovlaštena osoba.

Prenosiva teretnica, ukoliko glasi po naredbi, prenosi se indosiranjem (naledjivanjem), a ukoliko glasi na donosioca prenosi se pukom predajom iz ruke u ruku (tradicijom).¹¹

UCC donosi posebne odredbe o tome koja se sve prava stiču valjanim prijenosom (Rights Acquired by Due Negotiation) (čl. 7-502), o slučajevima u kojima se titulus stečen na robi prijenosom teretnice može pobijati (čl. 7-503) i o pravima koja se stiču u odsustvu valjanog prijenosa (čl. 7-504).

Indosant (osoba koja prenosi pravo iz teretnice, ili iz kojeg drugog vrijednosnog papira, na drugu osobu, a kod čega se prijenos prava vrši indosiranjem, tj. naledjivanjem), jamči indosataru (osobi koja je neposredno od indosanta pribavila odnosnu teretnicu, tj. pravo)

- da je teretnica prava,
- da ne zna ni za kakvu činjenicu koja bi štetila njezinoj valjanosti,
- da je prijenos, odnosno utrženje, punovažan i da proizvodi puni učinak u pogledu ovlaštenja (titulusa) na teretnicu i na robu iz nje.¹²

4.3. *Dokazna snaga teretnice*: Pitanje o dokaznoj snazi teretnice, a u pogledu podataka o teretu u teretnici navedenih, je svakako jedno od najvažnijih i najinteresantnijih pitanja iz materije o tereticama, ovo tim više imajući u vidu kontroverze o granicama do kojih je dopušten protudokaz (dokaz o protivnom) u pogledu sadržanih navoda. Naime, dilema je o tome može li brodar kao izdatnik teretnice iznositi dokaze o drugim činjenicama za razliku od onih navedenih u teretnici i protiv trećeg savjesnog imaoča teretnice, odnosno koji je i kakav pravni zna-

čaj raznih ograda u pogledu tereta ili podataka o teretu, a koje su unijete u teretnicu.

Prema Konvenciji o teretnici iz 1924. g., teretnica, u pogledu elemenata o teretu iz čl. 3. st. 1. t a, b i c (glavne oznake potrebne za utvrđivanje istovjetnosti, broj koleta ili komada ili količina ili težina, stanje i vanjski izgled robe), ima *pretpostavljenu dokaznu snagu*. Naime, teretnica, dok se protivno ne dokaže, stvara predmnjevu da je vozar (brodar) na prijevoz preuzeo takvu robu kakva je opisana, odnosno u navedenom stanju i količini (v. čl. 3. st. 4. Konvencije o teretnici, 1924). Navodi o teretu sadržani u teretnici mogu se obarati (pobijati) svim dokaznim sredstvima od bilo koje zainteresirane osobe. Teorija i praksa smatraju da se ne mogu postavljati nikakva ograničenja u pogledu izvodjenja protudokaza prema stanju koje je navedeno u teretnici.¹³

Protokolom o izmjeni Konvencije o teretnici iz 1924. g., koji Protokol je donešen 1968. g., dopunjen je čl. 3. Konvencije o teretnici iz 1924. g., s tim što je u čl. 3. dodan sljedeći tekst:

"Medjutim, protudokaz nije dopušten kada je teretnica prenešena na trećega, koji je u dobroj vjeri".

Ovime je, za razliku od ranijeg rješenja, teretnici koja je u pravnom prometu prenešena na treću osobu, pod uvjetom da se ista nalazi u dobroj vjeri u pogledu podataka, odnosno činjenica o teretu kako su oni sadržani u teretnici, dana *apsolutna dokazna snaga*.

Upravo ovakvo stajalište je karakteristično za englesko pravo (Bill of Lading Act, 1855), a otuda je prihvaćeno i u UCC. Naime, u dijelu VII, glava 3, čl. 7-301. propisano je:

"Primalac pošiljke po neutrživoj teretnici (non-negotiable bill), koji je dao naknadu u dobroj vjeri i držalac (holder) na koga je utrživa teretnica bila propisno prenijeta, mogu na teret izdavaoca (issuer) naknaditi štetu prouzročenu time što je teretnica bila lažno datirana (caused by the misdating), što roba nije primljena ili što je netočno opisana, ukoliko su se oslanjali na takav datum odnosno opis..."

Na ovome mjestu je vrijedno uputiti na primjenu instituta "estoppela" i njegovog utjecaja na slobodu dokazivanja o protivnom, a prema kojem "ako jedna osoba izjavi nešto kao istinito (konkretno se misli na vozara, brođara), a druga, pouzdavajući se u istinitost te izjave stupa u neki pravni odnos, osoba koja je dala odnosnu izjavu ne može tvrditi da njena izjava nije točna i odgovara za naknadu štete koju je odnosna osoba pretrpila pouzdavajući se u istinitost izjave".¹⁴ Institutom estoppela se, u stvari, ostvaruje princip zaštite svakoga onoga koji je u dobroj vjeri stekao neko pravo ili na koga je ovo pravo prenijeto.

Pridavanjem teretnici neoborive dokazne snage, odnosno propisivanjem neposredne odgovornosti izdavaoca teretnice svakom imaocu teretnice, koji je u dobroj vjeri, ističe se, na posredan način, karakter teretnice kao negocijabilnog (prenosivog) vrijednosnog papira.

Brođar se može ograditi od pošiljačevih (krcateljevih) izjava o stanju, vrsti i količini tereta primljenog na prijevoz unošenjem klauzule da mu nije poznato da li je roba, u cijelosti ili djelomično, stvarno primljena, odnosno da li odgovara opisu, kao npr. kad je opis dat u vidu znakova, etiketa po vrsti, količini ili stanju, odnosno kad je prijem ili opis bliže određen klauzulama "sadržaj ili stanje sadržaja paketa nepoznato", "navodno sadrži", pošiljalac mjerio, ukrcavao i brojao" i sl. Unesu li se u teretnicu ovakvi navodi, i to je istina, primalac pošiljke po neutrživoj teretnici, odnosno osoba na koju je utrživa (prenosiva) teretnica valjano prenijeta, nema pravo na naknadu štete prouzročene time što je teretnica lažno datirana, što roba nije primljena ili što je netočno opisana. Međutim, kod ovoga, da bi se brođar ogradio od pošiljačevih (krcateljevih) navoda o teretu unijetih u teretnicu uvrštavanjem klauzule "pošiljalac mjerio, ukrcavao i brojao" ili drugih izraza sličnog značenja, potrebno je da se ispune i neke dodatne pretpostavke (uvjeti).

Naime, ako je robu ukrcavao sam izdavalac teretnice, koji je ovlašten i vozar, koleta mora prebrojati ukoliko su u pitanju denčane pošiljke, a ustanoviti vrstu i količinu ukoliko se roba prevozi u rasutom stanju.

Ako se pošiljka (roba) prevozi u rasutom stanju (bulk freight), a ukrcaj je izvršio pošiljalac,¹⁵ koji je izdavaocu teretnice (brodaru) stavio na raspolaganje prikladne uređjaje za vaganje, izdavalac (teretnice), koji je i ovlašteni vozar, mora u razumnom roku (within a reasonable time) po prijemu odgovarajućeg pismenog zahtjeva od strane pošiljaoca ustanoviti vrstu i količinu ukrcane robe.

I u jednom i u drugom slučaju, tj. kada je teret ukrcavao sam brodar ili kada je teret ukrcavao pošiljalac, ali koji je brodaru stavio na raspolaganje prikladne uređjaje za vaganje, u teretnicu unijete klauzule (ograde) riječima "pošiljalac mjerio, ukrcavao i brojao", odnosno "pošiljalac mjerio" ili drugi slični izrazi ne proizvode nikakvo pravno djelovanje (učinak). Brodar mora, uvijek kada za to postoji mogućnost, provjeriti točnost pošiljaočevih navoda u pogledu tereta i to bilo da sam ukrcava teret u brod ili to pak čini pošiljalac.

Brodar se ne može pozivati na unešenu klauzulu "pošiljalac mjerio, ukrcavao i brojao" time što će tvrditi da mu nije bilo moguće utvrditi broj koleta, vrstu i količinu tereta ako se teret prevozi u rasutom stanju, odnosno ako je u pitanju težina tereta, koji se prevozi u rasutom stanju, a stavljeni su mu na raspolaganje prikladni uređjaji za vaganje.

Značajno je naglasiti da okolnost da je sam pošiljalac ukrcavao teret u brod ne oslobadja brodara obveze da ustanovi vrstu i količinu ukrcanog tereta i to u razumnom roku po prijemu odgovarajućeg pismenog zahtjeva od strane pošiljaoca (krcatelja). Unošenjem u teretnicu klauzule "pošiljalac mjerio, ukrcavao i brojao" ili drugog sličnog izraza izdavalac teretnice samo upućuje na činjenicu tko je ukrcavao teret u brod. Izdavalac teretnice (brodar) ne odgovara za štete prouzročene nepropisnim, odnosno neodgovarajućim ukrcajem.

4.4. *Izdavanje teretnice u više primjeraka (in set)*: Za razliku od našeg ZPUP-a (čl. 503), koji dopušta da se kod prijevoza u pomorskoj plovidbi, na zahtjev krcatelja, izda više primjeraka jedne te iste teretnice, s tim da se na svakom izdanom primjerku naznači broj izdanih primjeraka, UCC izričito normira:

"Osim u slučajevima kad je to uobičajeno u prijevozu u inozemstvu (in overseas transportation) *teretnica se ne smije izdavati u više primjeraka* (... a bill of lading must not be issued in a set of parts). Izdavatelj je odgovoran za štetu koja bi nastala kršenjem ove odredbe."¹⁶

I dok ZPUP izričito ne normira slučajeve višestrukog prijenosa iste teretnice izdane u više primjeraka, UCC propisuje pravne posljedice ovoga. Osoba na koju je *prvu* izvršen prijenos ovakve teretnice, odnosno prava na robu iz teretnice, ima titulus na robu i u odnosu na teretnicu, tj. zahtjev u pogledu isporuke/izdavanja tereta prema njegovom držaocu, ovo i unatoč činjenice da je neki kasniji stjecalac iste teretnice primio robu od broдача u dobroj vjeri i ovoga oslobodio od obveze.

U uporednom zakonodavstvu se susreću rješenja prema kojima je dopušteno izdavanje više primjeraka jedne te iste teretnice i ona prema kojima je dopušteno izdavanje samo jednog primjerka teretnice. Jedno i drugo rješenje imaju svojih prednosti. U osnovi se ona nalaze u slijedećem: izdavanjem samo jednog primjerka (teretnice) stvara se veća pravna sigurnost (za njezinog imaoča da će mu teret biti predan), dok veći broj primjeraka iste teretnice može poslužiti ishodjenju kredita i za svrhe provodjenja drugih poslovnih transakcija kod kojih je potreban dokaz o pravu na robu.

4.5. *Ostale odredbe o teretnici*: U pogledu normiranja teretnice kao stvarnopravnog vrijednosnog papira UCC je relativno opsežan, iako ne i potpun. Značajno je naglasiti odredbe o odgovornosti izdavaoca direktne teretnice kada ugovoreni prijevoz obavljaju druge osobe različite od izdavaoca teretnice kao njegovi agenti (as its agents) ili kao vezni vozari (as connecting carriers) (v. čl. 7-302), nadalje o broдарovom založnom pravu na robu iz teretnice, odnosno na robu primljenoj na prijevoz, a za pokriće troškova nastalih *poslije* dana u kome je robu primio na uskladištenje radi kasnijeg prijevoza ili na prijevoz, te o ostvarivanju založnog prava (Enforcement of Carrier's Lien) (v. čl. 7-307. i 7-308), o dužnostima vozara u pogledu vođenja brige o primljenoj robu i o ugovornom ograničenju broдарove odgovornosti (v. čl. 7-309), o posljedicama i postupanjima u slučaju izgubljenja ili nestanka ili uništenja teretnice (ovo s obzirom da je

teretnica vrijednosni papir) (v. čl. 7-601), te o slučaju kada više osoba polaže pravo na teret, odnosno kojoj osobi se može i treba izdati teret i kada (v. čl. 7-603).

U odnosnom dijelu (dijelu VII UCC) Jednoobrazni trgovački zakonik nema odredbe o odnosu teretnice i u njoj sadržanih pisanih klauzula o prijevozu prema ugovoru o prijevozu i ugovoru usmeno dodanih uvjeta prijevoza, ovo kada je teretnica valjano prenijeta na treću osobu.

5. ZAKLJUČAK

Želimo istaći kako je izložena problematika i dijelom normativna rješenja samo djelomično predočavanje teretnice kako je ona dana u Jednoobraznom trgovačkom zakoniku USA-a, a otuda i u posebnim zakonima saveznih jedinica. Zanimljivo bi bilo znanstveno i stručno prezentirati kako američku judikaturu iz ovog područja, a koja je brojna, tako i "restatemente" o ovim pitanjima, a što je sve, s obzirom na važnost i opseg tematike vrijednost za daljnji, još jedan ili više radova.

LITERATURA (abecednim redom):

1. A. FARNSWORTH, Uvod u pravni sistem SAD, Beograd, 1873.
2. B. JAKAŠA, Udžbenik plovidbenog prava, Zagreb, 1979.
3. B. JAKAŠA, Sistem plovidbenog prava Jugoslavije, 3 knjiga, Čakovec, 1983.
4. O. KULOŠ, Teretnica, Zagreb, 1968.
5. E. PALLUA, Pomorsko uporedno pravo, Rijeka, 1975.

UNIFORM COMMERCIAL CODE - 1962, Official text, The American Law Institute, National Conference of Commissioners of Uniform State Law, 1962.

BILJEŠKE

- ¹ General Powers of Congress (1-18), Regulation of Commerce. 3. To regulate Commerce with foreign Nations, and among the several States, and with the Indian Tribes; The Constitution of the United States of America.
- ² V. E. Pallua, Pomorsko uporedno pravo, str. 27.
- ³ Zemaljska konferencija punomoćnika za zakone jedinica - stručno tijelo sastavljeno od punomoćnika saveznih jedinica sa zadatkom izrade nacрта zakona, koji se kasnije predlažu zakonodavnim tijelima saveznih jedinica na usvajanje. Prihvatanjem zakona pripremljenih i predloženih na ovaj način formalno je očuvana samostalnost i nezavisnost saveznih jedinica, dok su posrednim putem ostvarena uniformna rješenja za cijelu ili za veći dio Federacije (USA). Postoji i djeluje od 1892. g.
- ⁴ Američki institut za pravo je osnovan 1923. g. sa zadatkom izučavanja i savladjivanja složenosti američkog prava. Čini ga oko 1500 odvjetnika, sudaca i profesora prava.
- ⁵ Zakonik je usvojen u državi New York 1962. g., a stupio je na snagu 27. IX 1964. g.
- ⁶ V. E. Pallua, o.c., str. 145. O rješenjima iz Konvencije iz 1924. g. i o prijedlozima za njezinu reviziju, usporedno s rješenjima u drugim zakonodavstvima v. E. Pallua, ibid., str. 144 i sl.
- ⁷ Suprotno, za naše pravo v. čl. 506 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (ZPUP), Sl. list SFRJ br. 22, 1977, str. 935.
- ⁸ V. dio VII, Glava 4, čl. 7-401. UCC.
- ⁹ V. čl. 506. ZPUP.
- ¹⁰ V. dio X, čl. 10-102, 1 UCC.
- ¹¹ O tome u našem pravu v. čl. 502. ZPUP.
- ¹² V. čl. 7-507. UCC.
- ¹³ B. Jakaša, Sistem plovidbenog prava Jugoslavije, 3. knjiga, str. 204.
- ¹⁴ B. Jakaša, o.c. str. 205. O definiciji estoppela u mjerodavnim (engleskim) precedentima v. E. Pallua, o.c., str. 167. U teoriji se razlikuju četiri vrste estoppela: Estoppel by Record, Estoppel by Deed, Estoppel by Conduct i Estoppel in pais.
- ¹⁵ Ova odredba se odnosi, kako je vidljivo, na slučaj kada sam pošiljalac krca teret, a prethodna na slučaj kada teret u brod ukrcava sam izdavalac teretnice (brodar).
- ¹⁶ V. čl. 7-304, 1 UCC.

BILLS OF LADING AND THE UNIFORM COMMERCIAL CODE

After a short review of the history of the UCC, especially with the respect to the process of the unifying of commercial law in the USA, the author gives a survey of the contents of the USA, the author gives a survey of the contents of the UCC underlining the importance of Article 7 and provisions relating to the Bill of Lading (B/L). It must be noted that the UCC contains very important provisions relating to the B/L, but not exhaustively.

In analysing the relevant provisions of the UCC the author first considers the question of the definition of B/L (Part 2, Section 1, 1-201, 6 UCC), then the distinction between a negotiable and non-negotiable B/L, the issuing of B/L in set of parts etc. Finally, this article reviews the provisions relating to the power of evidence of statements contained in B/L as to the International Convention for the unification of certain rules relating to bills of lading, 1924 and Protocol, 1968 and to the UCC. In addition to this the author considers the liability of the issuer of B/L for non-receipt or misdescription of the goods as where the description is qualified by such formulations as: "contents or condition of contents of packages unknown", "said to contain" etc.

A comparison with some provisions contained in the Yugoslav maritime Code is made. In the concluding part of the article the author stresses other provisions relating to B/L which are contained in the UCC. In conclusion the importance of judicial judgements in the interpretation of the UCC is under lined and also the importance of restatements relating to these questions.